

Ситар Л.І., Старик Р.Я.

Інвестиційне співробітництво у прикордонних регіонах України в умовах інтеграційних процесів (на прикладі Львівської області)

У статті висвітлено основні моменти інвестиційного співробітництва у інтеграційних процесах України в ЄС. Досліджено вплив інтеграції України в ЄС на обсяги залучення іноземних інвестицій у Львівську область. Визначено основні переваги для регіону в умовах покращення інвестиційного співробітництва із країнами Європейського Союзу у майбутньому.

Ключові слова: інвестиції, прямі іноземні інвестиції, прикордонний регіон, інвестиційне співробітництво, інтеграція, інтеграційні процеси.

Актуальність дослідження. В сучасних умовах роль прикордонних територій у процесах інтеграції України в ЄС стає дедалі відчутнішою. У цьому аспекті проблеми активізації інвестиційних відносин між Україною і країнами ЄС набувають особливої актуальності, оскільки їх розвиток сприятиме соціально-економічному розвитку держави, в умовах дефіциту інвестиційних вкладень, зокрема іноземних інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями інвестиційного співробітництва у транскордонних регіонах займалися такі українські вчені, як Борщевський В., Вашук О.А., Вахович І.М., Гоблик В.В., Ілько І., Луцишин Н., Малімон Н.А., Мікула Н.А., Мілашовська О. та ін.

Метою статті є дослідження процесів залучення іноземних інвестицій у Львівську область в умовах інтеграції України у Європейський Союз та визначення ряду переваг для області у майбутньому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційне співробітництво між прикордонними регіонами країни та сусідніх із нею держав Європейського Союзу є основою зовнішньоекономічних зв'язків держави. Особливу роль серед регіонів України таке співробітництво відіграє у Львівській області, оскільки саме вона має вигідне геополітичне та гео економічне розташування (Львівська область межує із Підкарпатським та Люблінським воєводствами Польщі) та успішний досвід впровадження інвестиційної політики ЄС, зокрема після входу Польщі до нього у 2004 році [4].

Процес інтеграції України до Євросоюзу було розпочато ще у 1998 році

«Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу» затвердженої Указом Президента України від 11 червня 1998 року №615/98. Ця Стратегія визначила основні напрями співробітництва України з Європейським Союзом, серед яких: адаптація законодавства до законодавства ЄС та забезпечення прав людини, економічна інтеграція та розвиток торговельних відносин між Україною і ЄС, інтеграція України до ЄС у контексті загальноєвропейської безпеки, політична консолідація та зміцнення демократії, адаптація соціальної політики України до стандартів ЄС, культурно-освітня і науково-технічна інтеграція, регіональна інтеграція України, галузева співпраця, співробітництво у сфері охорони довкілля [6].

На сьогодні співпраця України з ЄС регулюється Стратегією ЄС щодо України на період 2007 – 2013 рр. в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства. Протягом цього періоду сприяння зростанню добробуту та розвитку добросусідських зв'язків між Європейським Союзом та країнами партнерами, які охоплені Європейською політикою забезпечується згідно нового Європейського інструменту сусідства та партнерства (ЄІСП-ENPI) [5]. В контексті інвестиційного співробітництва важливим моментом ініціативи «Східного партнерства» є підтримка міжнародними фінансовими установами всіх країн-партнерів у проведенні реформ, модернізації і визначення пріоритетних інвестиційних проектів у цьому напрямку. Інвестиційна співпраця України з Європейським Союзом в рамках ініціативи «Східне партнерство» відбувається через Інвестиційний фонд сусідства (ІФС), який працює над залученням кредитного фінансування міжнародних фінансових організацій за допомогою грантових ресурсів Європейської Спільноти та країн-членів ЄПС.

У рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства 2007 – 2013 рр. окремо виділяються програми прикордонного співробітництва, які передбачають співробітництво на регіональному рівні (рівень – NUTS 3) між країнами-партнерами ЄІСП і країнами-членами ЄС, як по сухопутних кордонах, так і в рамках морських басейнів. Особливістю цих програм є відсутність при їх впровадженні щорічних програм дій. Натомість, країни-учасниці кожної із програм розробляють Спільну операційну програму на весь термін впровадження Європейського інструменту сусідства та партнерства.

Відповідно до затверджених Європейською Комісією Стратегії прикордонного співробітництва 2007-2013 рр. та Індикативної програми 2007-2010 рр. з прикордонного співробітництва ЄІСП Львівська область бере участь у Програмі прикордонного співробітництва “Україна – Польща – Білорусь”. Проекти в рамках цієї Програми будуть реалізовуватись за наступними пріоритетами:

- підвищення конкурентоздатності прикордонних територій;
- покращення якості життя;
- інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад.

Програма розповсюджується на такі регіони України: Волинська, Закарпатська, Львівська області – в якості основних регіонів; Рівненська, Тернопільська, Івано-Франківська області – в якості додаткових регіонів [3].

В таких умовах економіка Львівської області знаходиться у прямій залежності від розвитку інвестиційного співробітництва України із країнами Європейського Союзу, оскільки впродовж багатьох років частка прямих іноземних інвестицій з цих країн в економіку області є істотною. Так, частка залучених інвестиційних вкладень з країн ЄС у Львівську область у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій коливається в межах від 74,9% - у 2011 році до 90,2% у 2012р. Окрім того, аналіз статистичних даних засвідчує, що починаючи із 2007 року (запровадження в Україні Ініціативи «Східне партнерство») спостерігається активізація залучення інвестиційних коштів із країн Європейського Союзу, так у 2007 році надходження іноземних інвестицій з країн ЄС в економіку області зросли більше, як у 4 рази, порівняно із попереднім роком (табл.1).

Таблиця 1

Надходження прямих іноземних інвестицій у Львівську область за групуваннями країн*

Роки	Всього, млн.дол. США	Країни ЄС		Країни СНД		Інші країни,	
		млн.дол. США	% до загального обсягу	млн. дол. США	% до загального обсягу	млн. дол. США	% до загального обсягу
2006	91,40	73,50	80,42	0,40	0,44	17,50	19,15
2007	344,80	299,30	86,80	0,20	0,06	45,30	13,14
2008	319,10	248,60	77,91	0,70	0,22	69,80	21,87
2009	234,90	203,10	86,46	0,00	0,00	31,80	13,54
2010	120,50	106,70	88,55	6,70	5,56	7,10	5,89
2011	146,50	109,80	74,95	4,90	3,34	31,80	21,71
2012	314,30	283,60	90,23	2,60	0,83	28,10	8,94

* Джерело: [2]

Дані таблиці вказують на те, що протягом 2006-2012 років європейські

інвестори активізували свою діяльність у Львівській області, про що свідчать обсяги надходження іноземних інвестицій з країн Європейського Союзу, які впродовж аналізованого періоду зросли у 4 рази: із 73,5 млн.дол. США у 2006 році до 283,6 млн.дол. США – у 2012 році.

Основними інвесторами економіки області у 2006-2012 рр. були: Австрія, Велика Британія, Данія, Кіпр, Польща, Німеччина. Серед яких Австрія, Велика Британія, Кіпр і Польща наростили обсяги залучення інвестиційних коштів (рис.1).

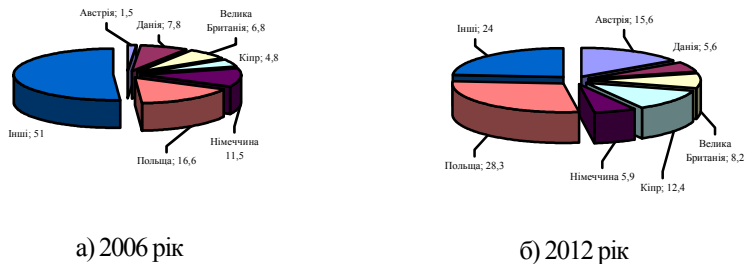

Рис.1. Прямі іноземні інвестиції з окремих країн в економіку Львівської області, %*
* Джерело: [2]

Серед видів економічної діяльності найбільш інвестиційно привабливими для інвесторів із Польщі, Великобританії, Кіпру і Австрії були підприємства промисловості, де австрійські інвестори наростили обсяги капіталовкладень із 202 тис. дол. – у 2006 році, до 36164 тис.дол. – у 2012р. Окрім промислових підприємств найбільше нарощення іноземного капіталу відбувалось у сфері торгівлі – інвестори з Польщі, Кіпру та Австрії, у підприємства будівництва найбільше залучали інвестицій – Польща і Велика Британія, у діяльність готелів та ресторанів – Кіпр, у сферу транспорту – Польща і Великобританія, у операції з нерухомим майном – Великобританія і Кіпр (табл.2).

У Львівській області за роки інвестиційного співробітництва із країнами ЄС сформувалось багато підприємств із залученим іноземним капіталом. Так, серед фінансових установ з найбільшими обсягами залучених прямих іноземних інвестицій є ПАТ «Кредобанк», ПАТ «Фольксбанк», ПАТ «Ідея Банк», ТзОВ «Фінансова компанія Гарант Плюс». Серед сільськогосподарських підприємств області найбільший обсяг іноземного капіталу зосереджено у ТзОВ «ЛІК Юкрейн Груп» у Буському районі, ТзОВ «Галичина-Захід» на Стрийщині, ТзОВ «Агро ЛІВ Лімітед» та ТзОВ

«Агропарк Юкей» у Кам'янка-Бузькому районі. У промисловості найбільший обсяг надходжень іноземних інвестицій забезпечили підприємства – ТЗОВ «Кроно-Україна» та ТЗОВ «Універсальна бурова техніка». У діяльності транспорту і зв'язку найбільші обсяги іноземних коштів залучено у ТЗОВ «Меркурій Україна», ТЗОВ «Торговий Дім «Міст Експрес». У торгівлі – ПАТ «Концерн Галнафтогаз», ТЗОВ «Сіріуспроект Львів», ТЗОВ «Ембабуд Україна», ТЗОВ «Акціон Україна». У сфері операцій з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям – ТЗОВ «Одеко», ТЗОВ «Агроторговий Дім «Волинь», ЗАТ «Житлово-будівельна компанія «Ваш дім» [1, с 33-36].

Таблиця 2

Прямі іноземні інвестиції з окремих країн ЄС у Львівську область за видами економічної діяльності, тис.дол.США (на початок року)

	Польща		Велика Британія		Кіпр		Австрія	
	2006	2012	2006	2012	2006	2012	2006	2012
	тис.дол.США							
Всього	70891,5	384027,2	28781,4	110978,5	20601,7	167838,6	6425,6	211414,6
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	29,30	138,40	51,5	85145,9	...	3935,5	...	3013,0
Промисловість	35543,6	31123,0	8868,7	9320,3	11688,6	28116,1	202,0	36164,0
Будівництво	1121,4	2483,7	...	778,1	...	22,6	3293,3	3607,4
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	4650,3	7952,5	847,9	951,2	809,6	28192,4	154,9	15126,0
Діяльність готелів та ресторанів	322,6	318,0	3190,0	4363,1	1014,7	7095,6	...	4271,0
Діяльність транспорту та зв'язку	1264,5	1406,8	2144,8	3896,8	5856,0	40331,1	735,6	257,8
Фінансова діяльність	25839,8	338144,8	9954,8	...	396,0	...	...	141928,3
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	1764,5	2282,8	3723,6	6523,1	32,4	58027,7	7,4	158,5
Освіта	...	8,1	...	...	...	...	...	...
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	27,1	27,5	...	...	804,4	2117,6	...	...
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	166,3	141,6	...	...	...	...	2032,4	6888,6

* Джерело: [2]

Враховуючи позитивні моменти інвестиційної співпраці Львівської області із європейськими інвесторами, очевидно, що подальша інтеграція України у Європейський Союз дасть можливість поглибити і розвинути ці зв'язки, що своєю чергою сприятиме розвитку економіки держави в цілому. Відтак, в результаті покращення цих процесів Львівська область отримує ряд переваг:

- завдяки реформуванню владних інституцій, розширенню повноважень органів влади на місцях, про що йдеться у приведенні нормативно-законодавчої бази до європейських стандартів, і можливості перейняти досвід у держав-сусідів членів ЄС в і підвищиться кількість розроблених інвестиційних проектів на місцях, активізується робота з потенційними інвесторами, будуть створюватись сучасні маркетингові програми для розвитку окремих територій;
- враховуючи інвестиційну політику ЄС, в якій однією із ключових моментів є сільське господарство, а також значний аграрний потенціал Львівської області, відбуватиметься залучення іноземних капіталовкладень у інвестиційні проекти у сфері сільськогосподарського виробництва та переробки сільгосппродукції (до прикладу у Закарпатській області з 2004 року в рамках реалізації інноваційно-інвестиційного проекту функціонує ДП «Голанд Планта Україна, в результаті діяльності якої Закарпатську область було визнано найбільш перспективною країною Європи щодо вирощування яблук). Так, з вступом у Європейський Союз у сусідній Польщі фермери отримали суттєві дотації та особливі умови кредитування на розвиток сільського господарства.
- зважаючи на туристично-рекреаційний потенціал регіону, зміни у нормативно-законодавчій сфері, що стосуються спрощення процедур залучення іноземних інвестицій в Україну і високі прибутки від розвитку туристичного бізнесу у сусідніх державах (гірськолижні курорти та термальні басейни в Закопаному (Польща), термальні басейни у Хайдусобосло (Угорщина) та ін.) очікується приплив іноземних інвестицій у об'єкти гірськолижного туризму і розвиток санаторно-курортних закладів та туристичних баз;
- враховуючи направленість областей Західного регіону на промисловість вступ України до Європейського Союзу буде сприяти створенню на території Львівської області промислових зон, технологічних та індустриальних парків, оскільки в країнах-членах ЄС їхня роль щороку зростає і більшість з них працює у високотехнологічних секторах економіки, відтак для області в результаті створення таких зон та парків

-
- будуть створені нові інноваційні підприємства та нові робочі місця, буде відбуватися підвищення якості людського капіталу;
- в рамках проведення Європейським Союзом політики розвитку інфраструктури та зближення з країнами «Східного партнерства» буде відбуватись покращення прикордонних переходів та підвищення ефективності їхньої роботи, що своєю чергою покращить транспортування через кордони сировини, обладнання та готових виробів, сприяючи тим самим залученню іноземних коштів;
  - та ін.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, можна констатувати, що Львівська область як прикордонний регіон має неабиякі перспективи розвитку та поглиблення інвестиційної співпраці із країнами-членами ЄС, однак існують певні бар'єри, що гальмують ці процеси й потребують поступового та ґрунтового усунення. Отже, ситуація вимагає комплексного підходу, реалізація якого потребує визначення основних пріоритетів та скоординованих дій уряду нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Представництво Європейського Союзу в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/what_eu/eu_memberstates/index_uk.htm
2. Указ Президента України Про затвердження «Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11.06.1998 №615/98. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.search.ligazakon.ua/l_doc2/nsl/link1/U615_98
3. Регламент (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 24 жовтня 2006 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pl-by-ua.eu/ua.3>
4. Офіційний сайт Програми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cpe.gov.pl> [<http://minrd.gov.ua/diyalnist/mijnarodne-integratsiya-ukraini-do-es/integratsiya-ukraini-do-es/inf-dovidka/>]
5. Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
6. Інвестиційна ситуація на Львівщині / Головне управління статистики у Львівській області; [за ред. С. О. Матковського]. – Львів, 2012. – 130 с.

Ситар Л.І., Старик Р.Я.

**Инвестиционное сотрудничество в приграничных
регионах Украины в условиях интеграционных процессов
(на примере Львовской области)**

В статье освещены основные моменты инвестиционного сотрудничества в интеграционных процессах Украины в ЕС. Исследовано влияние интеграционных процессов в Украине на объемы привлечения иностранных инвестиций во Львовскую область. Определены основные преимущества улучшения инвестиционного сотрудничества для региона со странами Европейского Союза в будущем.

Ключевые слова: инвестиции, прямые иностранные инвестиции, приграничный регион, инвестиционное сотрудничество, интеграция, интеграционные процессы.

Sytar L.I., Staryk R.Ya.

**Investment cooperation in border regions of Ukraine in the
integration process (for example, Lviv region)**

The article deals with the basics of investment cooperation in the integration of Ukraine into the EU. The effect of integration processes in Ukraine on the amount of foreign investment in the Lviv region. The main benefits for the region as a better investment cooperation with the European Union in the future.

Keyword: investment, foreign direct investment, border region, investment cooperation, integration, integration processes.